

Naročnina se plačuje vnaprej in stane mesečno din. 1.50; polletno din. 8.— in letno din. 15.—; v inozemstvo dvojno. — Vse pošiljave na naslov lista „Sedanjost“. Nezaprete reklamacije poštne proste. — Izhaja vsak četrtek z nedeljskim datumom v Novem mestu.

SEDANJOST

Oglasi: $\frac{1}{2}$ strani din. 250.—, $\frac{1}{4}$ in $\frac{1}{8}$ sorazmerno; manjši: mm 40 par; trivrstični in ob smrtnice 35 par; poslana, reklamne notice itd. v besedilu mm din. 1.—. Koristnosna društvena priobčila 30% popusta. Pri večkrat oglaševanju znaten popust.

Kaj smo in kaj hočemo?

SLS (Slovenska ljudska stranka) je bila od začetka močno konzervativna stranka in je imela bolj provincijalno (pokrajinsko) obelježje. Z dr. Krekom pa je sprejela svetoven program. Bodimo si odkriti: Z doktorjem Krekom je postala vesoljna in se dvignila nad celo Jugoslavijo in še dalj. Padel je predsodek o „klerikalcih“, dasi se nas ta priimek še vedno drži; kajti v SLS je dana vsakemu (ne samo duhovniku!) možnost, da se razvije z vsemi svojimi silami; razvoj katolicizma ni več odvisen od državne pomoči ali protekcije; razvoj stranke je odvisen le od tega, da zavlada najširša in prava demokracija, ki naj združi vse ljudi, kateri priznavajo temeljno versko načelo. To je najširša svoboda, najširša demokracija kakoršne ni nikjer: Vsak, bodisi da je katoličan, protestant ali pravoslavac ima dostop v SLS. (Starokopitni „Slov. Narod“, ki hoče biti bolj papeški od papeža, se je obregnil ob pok. gospo soprogo uradnika Ljudske posojilnice v Novem mestu, ker je bila protestantka. Namen je prozoren: mešati hoče politiko z vero, pa mu ni „ratalo“. Na uho mu povemo, da imamo v SLS ne samo protestante, zlasti v Prekmurju, pač pa tudi Srbe. — Op. ured. „Sed.“ — Vse te osnove nam je dal veliki dr. Krek še pred preobratom in ko je nastopil preobrat, so veliki politiki uvideli, da je imel dr. Janez Ev. Krek prav. S preustrojitvijo strankinega programa nam je pokazal nove poti, nove smernice. Vse vodijo v nedogledno bodočnost in naš največji cilj je: Združiti zapad z vzhodom. (Ali čuješ „čiča“ „Narod“. — Op. ur.)

Naš program je zasnovan na temelju krščanskega socializma. Ta krščanski socializem pa je ravno v povojnem času prišel do svoje veljave. Posebnega pomena je za našo državo, da se razvijemo in da razbistrimo kalno in megleno ozračje, katero objema našo javnost. Napačno je mnenje o „klerikalcih“, krivične so sodbe o naši kritiki, zlobna in neosnovana so natolčevanja o naši politični taktiki. Mi nismo nikakšna konzervativna starokopitna, avstrijsko-klerikalna stranka, ampak mi smo stranka pravega krščanskega socializma, prvobojevniki pravega demokratizma in nositelji velikega nauka Ljubezni: Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe! Stranka, ki temelji na verskih temeljih in poleg tega zasleduje kulturni in politični program je pri nas prepotrebna. Raditega smo tudi politično pravični. Mi ne mrzimo pravoslavja in če ga kdo sovraži, je slepec, ni dosleden, je frazer, kakor njegov vsakdanji nasprotnik, ki ima vedno po usta o popih, farjih, klerikalcih čukih in slično. Imamo neprijatelje: iz prepričanja in z zlobnosti. Nič zato! Imeti jih moramo, ker so nam potrebni. Stranka ima program, ki je večni, program kateri lahko osvaja mase potom pozitivnega dela

za ljudstvo. Pošljite ljudstvu dobroizšolanih predavateljev! Slednja vas jih naj dobi in povsed se naj razloži v preprosti, lepi slovenski besedi naš apostolski kulturni program in videli boste čudeže. V našem programu je tudi, da nismo samo Slovenci, ampak predvsem Jugoslovani. Pa tudi ta pojem je za nas premajhen. Mi gremo dalje: Naša ideja ni ideja, ki bi se dala staviti v okvir državnih mej. Mi gremo dalje, dalje. Naši cilji so veliki in večni. Mi hočemo močno Jugoslavijo! Mi branimo državljanske pravice slednjega človeka. Zakaj? Človek je, ustvarjen po pobobi božji! Združiti hočemo vsa plemena majke Slavije. Združiti vse krščanske cerkve in upostaviti jedinstvo vesoljne krščanske cerkve. Mi smo zagovorniki teptanih slojev, neizprosnih nasprotniki izkoriščevalcev. In kdo bi ne šel za nami? Kdor je pošten, lahko dela pri nas. Temeljni princip našega dela je! V delu je naša rešitev! — Taki smo torej mi „klerikalci“ „državopreobratni element“, austrofilci“ itd. „Mur. Str.“

Avtonomija — federalizem.

Pod naslovom „Naš politični cilj“ objavlja „Avtonomist“ daljši članek, ki nam daje povoda, da kot dosledni avtonomisti pojasnimo naše načelno stališče v tej stvari.

Monarhija, kot preostanek davne prošlosti, vsebuje absolutizem. Ko je kronan vladar moral končno popustiti v svojih neomejenih pravicah, smo dobili tzv. ustavno monarhijo v kateri si vladar in narod po svojih zastopnikih v parlamentu delita pravice. Čim manjši je vpliv ljudstva na zakonodajo, tem večje so vladarske pravice. Moderna doba nam je prinesla republiko ljudovlado, ž njo pa namesto vladarskega samodrštva — samodrštvo strankarstva, ki ubija ugled predsedniškega prestola v republici. Dobrobit ljudstva torej ni odvisen od monarhije ali republike. Vsak še tako navdušen republikanec mora priznati, da je boljša dobra ustavna monarhija kot slaba republika.

Težišče blaginje ljudstva tiči torej predvsem v ureditvi države. Parlament omejen časovno, po poslovniku, prostoru številu in sestavi, zmanjšuje in omejuje pravice ljudstva v korist vladarja in njegove neposredne okolice. Če hočemo dobro državo moramo zadovoljiti ljudske potrebe. Tega pa en sam parlament ne zmora. Zato kmet, delavec in sploh celokupno delavno ljudstvo, posebno če je slovensko ali hrvaško ne more priti do svojih pravic, dasi vrši vse državljanske dolžnosti, v znatno večji meri kot prebivalstvo pokrajine Srbije. Kjer pa so samo dolžnosti in nobenih pravic, tam je suženstvo.

Da se ljudstvu zamaže oči, imamo tzv. dekoncentriran centralizem, kakor ga nam obeta belgrajska porodica. Vajeti

vse državne uprave ostanejo še nadalje v rokah belgrajske vlade, ki vrši svojo oblast nad „oblastno“ skupščino preko okrožnega načelnika ali velikega župana, ki ga vlada imenuje in je odgovoren samo njej. Taka samouprava nima niti toliko samostojnosti kot jo ima n. pr. občina. Davčna bremena se bodo povečala, ostali pa bomo. če se ta nestvor vzakoni, stvarno še na slabšem kot sedaj. Pa če se tudi vzakoni bo ostal samo na papirju.

Kaj sledi iz tega? Da nam je potrebna decentralizacija (razdelitev države na več državnih ali pokrajinskih vlad). V parlamentu samem in tudi med Srbijanci je ogromna večina decentralistična. Vprašanje pa je: kako? Tu se razdvajamo. Večina vladnih poslancev je sicer nasprotna centralizmu, kljub temu pa ga podpira, ker samo v centralizmu pride do popolne veljave v celi državi nadvlada srbskega plemena. Če se Hrvatje z Radičevom republiko zadovoljijo v okleščeni Hrvatski in Slovenci s svojim milijončkom prebivalstva v Sloveniji, so Srbi pripravljeni, da nam že jutri stešejo eno hrvaško in eno slovensko državo, dočim bi zase obdržali Srbijo, Macedonijo, Črnogoro, Srem, del Slavonije, Bosno, in Hercegovino, Bačko, Banat, Baranjo in Dalmacijo. Tako bi imeli samostalno državo Slovenijo (1 milijon prebivalstva), samostalno državo Hrvatsko (poldrug milijon prebivalstva) in samostalno državo Srbijo (10 milijonov prebivalstva). To bi bila federativna ali konfederativna država. Nobena od teh držav bi ne imela pravice vtikati se v notranje zadeve druge države. Srbija, kot najmočnejša, bi vodila glavno besedo v mednarodni politiki tudi v slučaju, če bi mi sploh smeli in mogli vzdrževati svoje diplomatske zastopnike v tujih državah. Carinska politika, mednarodne trgovske pogodbe, vprašanje prometa, vojna in mir — vse to in še marsikaj drugega bi pretresalo naš mali državni organizem, dočim bi nam Srbija diktirala svojo voljo zdaj v tem, zdaj v onem vprašanju. Ne smemo pa pozabiti niti tega, da smo katoličani. Ali bi smeli in mogli mirno gledati, dočim smo politično neodvisni in gospodarsko oslabljeni v lastni državi, kako se odtujujejo veri in narodnosti milijoni katoličanov v državi Srbiji? Ne, in stokrat ne!

Kaj tedaj? Mi moramo spraviti v sklad politične, gospodarske in verske interese z interesi države. Zato načelno odklanjamo federalizem kakor centralizem tudi zaradi tega, ker v nobeni izmed teh dveh oblik o ureditvi države ne vidimo možnosti priključitve Bolgarov, kakor to upravičeno želi člankar v „Avtonomistu“. Prej, ko se bodo Srbi streznili v svojem sicer umetno gojenem sovraštvu napram Bolgarom, bo Bolgarska zopet dosegla svoj prejšnji gospodarski in morda tudi političen položaj, ki ji tudi brez ovir s srbske strani

ne bo dopuščal gojiti še nadalje sedanjo naklonjenost napram jugoslovanski ideji v državnem smislu. Brez Bolgarov pa ne smemo misliti na osvoboditev 600 tisoč Slovencev izven sedanjih državnih meja.

Ostaja torej edino še široka, zakonodajna pokrajinska avtonomija v eni in enotni državi z dvema državnima zbornicama in sicer politična v Belgradu ter gospodarska zbornica v Zagrebu. Te dve zbornici, v katere bi vsaka pokrajina pošiljala določeno število zastopnikov, bi delovale samo v okvirnem zakonodavstvu brez nadglasovanja (majorizacije). Če imamo sedem ali osem pokrajin, bi se smatral za sprejet samo tak zakon, za katerega bi glasovala večina zastopnikov najmanj štirih ali petih pokrajin. Avtonomne pokrajinske zbornice pa bi potem izdelale v mejah državnega zakona svoj zakon. Vzemimo n. pr. državni proračun. V gospodarski zbornici bi se določilo koliko državnih davkov mora plačati posamezna pokrajina. Kako bo razporedila to vsoto pokrajina med svoje prebivalstvo, končno in veljavno odloča samo pokrajinska zbornica. Politična zbornica pa bi vodila državno notranjo in zunanjo politiko v sporazumu s pokrajinskimi vladami in parlamenti.

To je naš političen cilj, če hočemo res svojemu narodu in ljudstvu dobro. Priznavamo, da je do tega cilja težavna pot z ozirom na položaj, ki ga je ustvarila belgrajska porodica s pomočjo izdajalcev ljudstva. Toda vstrajno delo in enoten nastop mora premagati vse ovire.

Izrazili smo naše načelno stališče v doslednem izvajanju avtonomističnega programa ter bi želeli, da se večini slovenskega ljudstva v tej zahtevi pridružijo tudi druge pokrajine, kar bo končno moralo vplivati tudi na odločitve Srbijancev in — Bolgarov. Odklanjamo pa Veliko Srbijo bodisi v tej ali oni obliki. Vse drugo pa je odvisno od razvoja in — sporazuma.

Dopisi.

Iz Hrvatske. Dragi prijatelj! Vedno sem občudoval v Tebi čut za pravičnost in smisel za vse lepo in dobro. Zato mi je v toliko bolj žal, ker ne morem biti vedno enakih misli s Teboj tudi glede pisave v „Sedan-

Kako glešta sosed Razumnež svojo živino in kako odvrtače od nje bolezni.

(Piše: Fr. D.)

Nikarte se izgovarjati, češ, saj kmet nima časa čitati, knjige in časopisi pa so tudi neznansko dragi. Ta izgovor je šepav, skoraj smešen. Poleti je časa dovolj čitati ob nedeljah in praznikih, a po zimi pa še mnogo več. Ena prej navedenih knjig, ali pred dvema mesecema dotiskana knjiga „Domači živalozdravnik“, ali gospodarski list, „Kmetovalčec“ ne stane nič več, kolikor dobiš za 3—4 ferkle mleka oziroma za 5 jajc, ali kolikor daš v gostilni za liter vina. Ako pošteno mislite, mi boste potrdili, da so te knjige in časopisi prav poceni, če premislite, koliko ste dobili pred vojsko za 5 jajc ali za 3—4 ferkle mleka. Torej naročite gospodarske knjige in kmetijske

josti“. Pravičnost in objektivnost zahteva enako mero tudi napram nasprotnikom v javnosti. Ne daj se zavesti od slepe strankarske strasti, temveč presočaj položaj hladno in s svojo zdravó pametjo, ker sicer zaideš na pot — navadnega hujskanja. Kot Tvoj političen nasprotnik Ti prijateljsko zaupam, da je demokratska stranka že zdavnaj zgubila pri vsakem razsodnem človeku ves kredit (ne tako ideja sama). Krivo temu je vodstvo te stranke. Demokrati tu, na Hrvatskem, so po sreči radikali in pristaši Velike Srbije. To tudi odkrito priznavajo; samo še bojazen, da bi v slučaju Velike Srbije, pripadli Mali Hrvatski ali celo pod Madjare, jih zadržuje. Velika Srbija bi v tem slučaju segala do Broda. Idealistov med Srbi ni; to, so edino med Hrvati. Centralizem, iz strahu pred Veliko Srbijo in razpadom države, smatrajo za edino sredstvo za konsolidacijo in zblizanje Jugoslovanov, ker so Srbi nepristopni avtonomistični ureditvi države. Tebi tega vsekar ni treba razlagati, ker imaš dovolj jasnega vpogleda. — To, kar dela Radič in njegova družba, je prosta veleizdaja (ki pa gre kot voda na mlin srbijanski plemenski nadvladi. — Op. ur.). Iz daljave se vse to ne vidi tako črno, treba je pač živeti med priprostim ljudstvom ter gledati in poslušati to protidržavno rovanje in zgražati se nad temi zločinskimi tipi. Boli me, koliko se greši nad ljudstvom z dopuščanjem te brezprimerne radičevske propagande. Kmet pač ne praša kdo mu vlada; glejvno mu je, da ne plačuje denarnega in krvnega davka. To pa Radič spretno izrablja. V ljudstvu vre, kmetje se stalno zoperstavljajo, tuintam je kdo batinan, zaprt, ustreljen — voditelji in hujskači se pa pravočasno poskrijejo. Kdo je tu na škodi, je jasno. — Sedaj se po vaseh pobira denar za „potni trošak“ Radiču in njegovi delegaciji, ki bo odšla v Genovo, da od tam prinese hrvatskemu narodu „svobodo in republiko“. Na sejmovih pobirajo med kmeti tudi podpise, nisem pa mogel dognati v kak namen. — Zasedujem Tvoj vstrajni in neizprosen boj za slovensko ljudstvo v smislu prave jugoslovanske ideje, o kateri sva često sanjala, ne pozabi pa pri tem na stvarnost, ki ima svojo železno logiko razvoja.

Opomba uredništva. K temu pismu prijatelja iz nasprotnega tabora je treba dodati nekoliko pripomb. Predvsem ugotavljamo, da niti najmanj ne dvomimo v dober

časopise, pa jih pridno in večkrat berite; če boste tako postopali, boste napredovali v vseh panogah kmetijstva postali boste napredni, razumni in premožni gospodarji.

„Po tem splošnem uvodu, kateri se mi je zdelotako potreben, da sem ga obširneje razložil, vam bom začel razlagati o odvrtačenju živalskih bolezni“.

„Prosim za eno vprašanje“, oglasi se Andrejčkov Jože. „Razložil si nam, od kake koristi je gospodarsko berilo; dokazal si tudi, da so te knjige in časopisi primeroma bolj poceni, kakor naši kmetijski pridelki. Jaz bi jih precej naročil — jaz tudi še jaz, pa tudi jaz“, se oglašajo možje. „pa nisem te stvari vajen. Prosim te, dobri sosed, daj naroči jih ti, pa ti bomo seveda vse stroške hvaležno povrnili“.

„Veste kaj možje“, meni Razumnež, „na koncu mojega razlaganja bom vse po-

namen teh vrstic. Mi Radičevo gibanje in delovazetje, ki nam je prineslo toliko bridkega izkustva in nesreč, odločno obsojamo. Toda, rayno pravičnost in objektivnost zahteva računati z rezultati te grenke stvarnosti. Odkrito povedano: nam je simpatičen enoten odporni duh med Hrvati ter so nam v tem oziru radičevci mnogo bližji kot pa — plačani izdajalci. Dokler minister, kateremu se očita zveza z morilci, ne smatra za potrebno zahtevati preiskavo, dočim njegovi kolegi še vedno sede v vladi s človekom, ki nosi na sebi madež „šufta“, „ničvredneža“ in „zločinskega tipa“, — je naša sveta dolžnost vzbujati v ljudstvu gnjus in odpor proti takim načinom vladanja. Kljub vsemu temu pa ostajamo na stališču državnosti v mejah zakona in države, narodno in mednarodno priznane. V svoji zahtevi za avtonomijo ne bomo popuščali, trdno pa smo prepričani, da bodo morali popuščati Radič in Pašič. V tem je naša moč in naša — bodočnost.

Društvene vesti.

Ruski večer? V Novem mestu? Ali ni to preveč zahtevano od novomeških „purgarjev“, ki zaradi svoje bukve ne vidijo gozda pred seboj? Zato je v toliko bolj hvalevredno, da je Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov v Novem mestu prebilo ta led in nam naklonilo vsaj žarek „luči iz vzhoda“. Ponosni smo, da je ravno katoliško delavno ljudstvo pionir pravega slovanstva in krščanske misli med zahodom in vzhodom. Kdo drugi naj pravilno pojmuje veliko rusko dušo, ki se zrcali v tragični romantiki ruskega muzika! — Bil je nekdanj car, ki je zaprl carico in njenega sina v prazen sod in vrgel morje. Mnogo let je plaval sod po morju. Sin je rastel in moral v tesnem prostoru vedno bolj krčiti noge. „Mati, stegniti se hočem“. „Ne, sinko, ne stori tega; izbil boš sodu dno in oba bova utonila“. „Mati, ne bojim se smrti, če mi nakloni vsaj trenutek svobode za dolgo trajno životarjenje v okovih“. — V lepem govoru nam je v nedeljo zvečer g. prof. Kovač v jedrnatih besedah podal obrisno sliko širokih potez Rusije. Pod spretnim vodstvom g. nadzor. Grada so sledili mešani zbori melodijoznih ruskih pesmi. Ruskinja, gospa Midoferejeva, je z izvežbanim sopranom zapela nekaj mičnih pesmic ob burnem odobravanju občinstva. Lep šopek svežih cvetlic, ki ga je prejela, naj jo spominja na čuteče srce kat. slov. ljudstva za trpečo Rusijo. Omeniti mi je tudi g. Žefrana, ki je lepo deklamiral Lermontovo „Večerno zvonjenje“. Bil je v resnici lep večer, ki je zlasti nekaterim navzočim Rusom domotožno orosil oči.

Orlovski teden v Ljubljani pomenja nov korak v naprej. Krona vsemu temu pa je bila zaktju-

pisal, kar hočete naročiti, pa vam bom to skupno preskrbel“. — „Hvala in prav je tako“, se čuje od več strani.

„Veliko nesreč bi lahko odvrnili od svoje živine“, začne govornik, „če bi odstranjali, odvrtačali in zabranjali vse to, kar napravlja bolezni. Odstranjajte po možnosti bolezenske vzroke, t. j. tiste vplive, ki utegnejo roditi bolezni, pa ne bo vaša živina tolikokrat obolela. Umen živinorejec je samo tisti, ki glešta živino po zdravstvenih pravilih, kateri je tako rekoč pravi čuvaj zdravja, kajti on pozna le malo nesreč v svojem hlevu. Le presodite v mislih živinorejce naših treh sosednih vasi, pa se prepričate o resnici povedanega. Gospod župnik, Dolinar, Zupančič, jaz in še nekateri drugi imamo v hlevu veliko manj nesreč, kakor ostali neveščji in zanikarni gospodarji, razen tega je naša živina tudi bolj trdna, bolj rejena in boljša za užitek.

čna slavnost, akademija Orlov, Orlic, naraščaja in gojenk v veliki dvorani „Uniona“. Dvorana je bila natlačeno polna. Predaleč bi nas zavelo opisovanje točno izcerpljenega programa. Telovalci so tudi ob tej priliki pokazali, da so prvo zmago v Strassburgu v polni meri zaslužili in povzdignili ugled in slavo orlovstva. Razen premil. g. knezoškofa, g. dr. Korošca in drugih uglednih naših osebnosti so bili navzoči tudi generali in višji častniki z generalom Dokičem na čelu. Nasprotniki orlovstva so se morali prepričati o življenjski in vzgojni sili orlovške ideje. — Bog živi!

Priglasila za izlet v Brno od več odsekov in krožkov še niso došli. Vsled tega se priprave ne morejo gladko vršiti. Da bo mogoče vse ugodnosti pravočasno izposlovati, je nujno potrebno, da se takoj priglasite in pošljete prvi znesek po 400 K za osebo. Kdor se je odločil, da gre v Brno, a še odlašaja s priglasitvijo, ogrožaja dober uspeh celega izleta. Glej poročilo pripravljalnega odbora v 2. številki „Mladosti“ in izvršila navodila.

„Črnošolca“ priredi na splošno željo občinstva srednješolska katoliška mladina v soboto zvečer točno ob 8. uri v dvorani Rokodelskega doma, v nedeljo popoldno po litanijah pa v Smibelu.

Tedenske novice.

Na prvem mestu šolskih uspehov stoje v Sloveniji knezoškofijska gimnazija v Št. Vidu, pripravnica šolskih sester v Mariboru in uršulinski zavod v Škofji Loki. — Tako je poročal nadzornik za srednje šole g. dr. J. Wester v višjem šolskem svetu. Pribičević pa napenja vse svoje moči, da iztrga šoli versko-vzgojni temelj, ki prikazuje največje vzgojne vspehe.

Za tiskovni sklad „Sedanjosti“ je gosp. Janko Papež nabral na županskem tečaju v Ormožju dne 12. t. m. 202 kroni. — Priserena hvala nabiralcu in darovalcem! Bog jih živi! Vsem našim prijateljem pa kličemo: Pojdi in stori tudi ti tako!

Dopisnike ponovno opozarjamo, da dopisi brez podpisa ramajo v koš.

Bolniška blagajna je izdala brošurico „O zdravstvenih nalogah socialnega varovanja“ po referatu šef-zdravnika gosp. dr. D. Bleweis-Trsteniškega na III. lekarskem shodu v Ljubljani. Brošurica ima važen namen, da poglobi pojmovanje preventivnih mer v higijeni med narodom. Dobiva se pri osrednjem uradu bolniške blagajne v Ljubljani proti povrnitvi založnih stroškov. Obsega 26 strani.

Protest Jugoslovanskega kluba. Na seji zakonodajnega odbora je podal poslanec dr. Hobnjec sledečo izjavo: Ob priliki razprave o zakonskem načrtu glede razdelitve države na oblasti je naša dolžnost, da v imenu Jugoslovanskega kluba ob tej priliki izjavimo, da smo odločni nasprotniki umetnega razkopsanja posameznih delov države, ki tvorijo v naravnem, gospodarskem, socialnem, kulturnem in upravnem pogledu celoto. Taka razdelitev je v protislovju z načrtom Jugoslovanskega kluba in vse Hrvatske in Slovenske ljudske stranke, ki zahteva razdelitev celega državnega ozemlja na sledečih 6 pokrajin: Srbija, Hrvatska-Slavonija z Medmurjem, Bosna-Hercegovina z Dalmacijo, Vojvodina, Crnagora, Slovenija s Prekmurjem. Nameravana razdelitev se splošno križaja z zahtevami, potrebami in interesi hrvatskega in slovenskega dela našega naroda. Prisiljeni smo, da iznova izrazimo obžalovanje, ker stranke vladne večine niso smatrale za potrebno, da ugodijo željam hrvatskega in slovenskega plemena jugoslovanskega naroda, niti niso bile za to, da se razdelitev države izvrši sporazumno z zastopniki večine teh dveh plemen. Prepričani, da je večina zakonodajnega odbora odločena, da ne odstopi od take razdelitve države, smatramo, da je zaman predlaganje kakršnihkoli predlogov in da je torej odveč vsako prizadevanje od naše strani, da ne bi bila sprejeta taka razdelitev in bi se s tem odstranil veliki izvor nezadovoljstva in krivice.

Dr. Korošec je imel minuli teden lepo uspele in obilno obiskane rudarske shode v Trbovljah,

Velenju in Mežici. Z njemu lastno prepričevalnostjo je očrtal vse zle posledice kapitalističnega in centralističnega sistema ter pozval delavstvo na složno delo. Soglasno so bile sprejete resolucije, v katerih rudarji izrekajo dr. Korošcu in Jugoslovanskemu klubu popolno zaupanje in izražajo željo, da se dr. Korošec s svojim klubom zavzame tudi v bodoče za rudarje, posebno glede povišanja eksistenčne mere na 12.000 din. letno.

V pojasnilo na našo beležko, da je komisija za zmanjšanje števila uradnikov izvršila sodišču 57 višjih davčnih uradnikov zaradi ponéverb in izsiljevanja davkov, smo prejeli iz tukajšnjih davčnih krogov, „da je zaman iskati korupcijo pri davčnih uradih v Sloveniji“. — Z zadovoljstvom ugotavljamo, da nismo nikdar dvomili v čast in poštenje slovenskega uradništva, ki se v splošnem prizadeva, da v mejah možnosti olajša bremena svojemu ljudstvu, iz katerega je to uradništvo izšlo. Zato so se poslanci SLS z vso odločnostjo zavzeli za naše uradništvo, dasi je povečini zaradi „ljubega kruhka“ v tabornih fistih, ki trenutno vedre in oblačijo v Belgradu. Uradništvo to upošteva, kar je dokazal tudi sestanek dr. Reiserja v Novem mestu, kjer se je zaman trudila peščica posameznikov, da se izreče zaupnica policajdemokratskim poslancem. Pričakovali pa bi, da to naše uradništvo napravi še en korak naprej in v lastnem interesu zahteva nedeljeno avtonomno Slovenijo, kakor je to storilo društvo konceptnih uradnikov ter tako pamaga sebi in svojemu ljudstvu do pravice.

Stojan Protič z nezmanjšanim razmahom nadaljuje svoj boj proti Pribičeviću in policajdemokratski stranki. Vsaka njegova beseda je žebelj v krsto tej stranki in centralizmu. „Tribuna“ je ugotovila, da še ni vložena tožba Pribičevića proti Protiču. Vse z napetostjo pričakuje, kako se završi ta dvojni boj. Jugoslovanski klub je z ostalo opozicijo vložil tožbo proti bivšemu vojnomu ministru Zečeviću, ki je radikalec, zaradi vpoklica vojaških novincev v najhujši zimi. Sedaj barantajo policajdemokratje z radikaleci. Ako se radikaleci ne bodo zavzeli za Pribičevića, bodo policajdemokratje glasovali da se Zečević izroči sodišču. V tem slučaju bodo radikaleci zahtevali izročitev sodišču Pribičevića. Ne gre torej pri belgrajski porodici za pravico, pač pa za stranko. Vsekakor moramo biti pripravljeni na razna presenečenja. Struna je že preveč napeta.

Proti ogromnim davkom je nastopil v imenu Jugoslovanskega kluba posl. Pušenjak, ki je protestiral tudi proti temu, da morajo Hrvatje in Slovenci kriti proračunski primanjklaj z vsoto 240 milijonov kron, dasi že itak plačujejo največ davkov.

Muslimanska „Naša Pravda“, ki izhaja v Sarajevu, piše, da so se muslimani Macedonije in Sandžaka iskreno veselili ustave, češ, da jim bo zajamčila življenje in imetje in so zato tudi glasovali za ustavo. Sedaj pa je vlada poslala v Macedonijo namesto profesorjev in poštenih uradnikov krvnike, nože in batine. Cerović, kot vladni komisar v Kosovski Mitrovići, je uporabil Kosto Pečanca, ki s svojimi ljudmi preganja odmetnike. Pri tem pa je prišlo celo do klauja nedolžnih muslimanov in otrok ter onemogućenja žen in deklet. Mnogi kraji Sandžaka in Macedonije so tužne priče teh strašnih dogodkov. — Kam to vodi?

Belgrajska „Politika“ poroča, da je član rumunske delegacije na zaključni seji delegatov male antante v Belgradu končal svoj govor z vzklikom: „Živela Velika Srbija!“ Izključeno je, da bi diplomat ne poznal uradnega imena naše države; istotako pa je tudi malo verjetno da se je to zgodilo brez znanja našega zunanjega ministra. — Sedaj vsaj vemo, kar smo že davno slutili, da je rodbinska in vojaška zveza z Rumunijo priprava za velesrbstvo ter v škodo Jugoslaviji.

Na Reki je uvedena vojaška diktatura z italijanskim aktivnim častnikom Cabronom na čelu. — Stavimo, da bi v slučaju, ko bi Italija s svojimi fašisti zavzela Ljubljano, Pašič morda poslal ultimatum italijanski vladi, ki bi prejem mirno potrdila, sicer bi pa ostalo pri izvršenem dejstvu. Tako se namreč pri nas zastopajo interesi države.

Pucelj in Majcen sta nedavno zopet obiskala Novo mesto. Šlo je zato, da se spravi s sveta — grčevsko poglavje. S tem sta nehote priznala svojo moralno krivico za prerano smrt mladega Hrastarja in bolečine ranjenega viničarja. Odškodnino, ki jo zahtevajo nedolžno prizadete žrtve, pa more določiti le sodišče. Če sedaj Pucelj in Majcen delata proti temu, pomenja, da jim gre — za nohte.

Košarico so dobili. Samostojneži so poslali srbski stranki zemljoradnikov milo prošnjo, če bi ne kazalo zopet pogovoriti se o skupnosti. Samostojneži so namreč že storili svojo dolžnost za centralizem, vlada jih ne rabi več, plačilo so tudi že prejeli in zdaj se ponujajo na vse strani. Na zboru zemljoradnikov, ki se je vršil 20. in 21. februarja v Belgradu, se je pismo samostojnežev prebralo in brez nadaljnega sklenilo, da s takimi ljudmi nobene skupnosti.

Nova stranka. Izvršilni odbor Samostojne kmetijske stranke — kakor smo izvedeli od njihovega zaupnika — je sklenil ustanoviti Gospodarsko stranko in sicer po vzoru SLS, da bo obsegala vse stanovce. Samostojna kmetijska stranka bo del Gospodarske stranke. Razlog, je ta, da so samostojneži izgubili toliko pristašev, da s sedanjo organizacijo in s sedanjim imenom ne upajo več uspeti.

Predsednik radikalskega kluba dr. Aca Stanojevič je odložil poslanski mandat baje zaradi bolezni.

Prisilno kolonizacijo Macedonije zahteva Čevarić proti Albaniji. — Tako bomo tudi pri nas dobili svojo Sibirijo.

Protičev „Radikal“ završuje svoj uvodnik sledeče: „To je obenem odgovor vsem občutljivim in dobromislečim ljudem na njihovo boječe vprašanje, kdaj se bo končala današnja borba? Dokler se zlo popolnoma ne iztjebi, resni ljudje ne morjejo in ne smejo popuščati. Kakor se mora v vojni voditi boj na vseh frontah in z vsemi sovražniki dotlej, dokler se nasprotnika ne premaga, tako se tudi v tem boju kakor v vojni mora voditi do kraja. — To je obenem tudi naš odgovor: vstrajajmo v boju proti centralizmu belgrajske porodice in ne opešajmo!“

Belgrajski „Radikal“ je ponatisnil članek „Hrv. Odrbane“, kjer se navaja govor dr. Korošca v vojnem odseku avstrijske delegacije začetkom decembra 1917. l. V tem govoru, ki ga je objavila tudi dunajska „Arbeiter Zeitung“, je dr. Korošec navedel celo vrsto slučajev, kjer so bile nedolžne osebe na podlagi denunciacij zapirane in obešane čisto brez vsake razsodbe. Posebno se je to dogajalo v Bosni proti Srbom. Dr. Korošec je v svojem govoru odločno obsodil to avstrijsko divjaštvo. — Sedaj napadajo policajdemokratje dr. Korošca, ker se je vzprotivil trpinčenju vojakov in nečloveškemu postopanju s kmeti in pravijo, češ, da je za časa vojne molčal kot riba. Dr. Korošec je in bo oqsojal zločine, pa naj jih delajo Avstrijci, ali pa policajdemokratje ali kdorkoli. Zločin je zločin!

O grških „epistrah“ piše pariški „Journal des Débats“ in v članku opisuje, kakšno strahovlado je upeljal kralj Konstantin v Grčiji. Ustanovil je fašistovska društva, čegar „neznani“ člani so izvršili celo vrsto političnih umorov in poskusov umorov. Nedavno je kralj pozval Stergiadisa v Atene in mu ponudil sestavo nove vlade. Stergiades je sicer sprejel ponudbo, zahteval pa je razpust parlamenta in „epistratskih“ društev. Kralj Konstantin je to odbil. — Morda bo sedaj Pribičević, ki ima v rokah dijaške podpore, razpisal „štipendije“ za tiste, ki se žele posvetiti krvniškemu poslu proti opoziciji in jih poslal v atensko šolo k „epistratom“ za — herostrate.

Jugofašisti se imenujejo najemniki temnih sil v naši državi, ki v svojih „mlinah pod zemljo“ kujejo načrte, kako bi spravili s sveta vse tiste, ki nočejo žrtvovati blaginje ljudstva in domovine za nizke koristi denarja in časti lakomnih posameznikov. Kdo se ne spominja, kako so današnji „Jugoslovani“ okrog znamenovanega Pribičevića obsojali carske ruske „črnosotence“ in boljševiške „čezvičajke“, italijanske razne mafije in „fašiste“ in grške „epistrate“! Ker je „črna roka“ že preveč znana, so se pod krinko „Narodne odbrane“ združili „črnorokci“ in člani

„Društva srbskih rezervnih častnikov“. K tem so se priključili še „omladinci“. Pisali smo že, kako so bili ti „omladinci“ sprejeti pri kralju in kako jih je pozdravil predsednik parlamenta. Pokrajinski namestnik Demetrovič jim je naklonil 600.000 kron podpore. Značilno je, da je Pribičević dobil razdeljevanje dijaških podpor iz cele države v svoje roke. Te državne dijaške podpore bodo dobivali odslej samo jugofašisti; ki so brez hrbtnice in ki bodo napadali uredništva in časnikarje, ki se bore za svobodo in ravnopravnost v državi. Lepi časi se nam obetajo.

Nekemu listu se je v pismu iz Beograda primerila pomota, ki jo je vsekakor treba popraviti. Rečeno je, da se belgrajski „Balkan“ tiska (čujte in strmite!) v 40.000 (!) izvodih, „Pravda“ v 30.000 in „Radikal“ v 15.000 izvodih. Ker pa je, kakor je pisec dobro zadel, „Politika“ najbolj razširjen list, bi se moral ta list tiskati dnevno v 60.000 izvodih, kar pa je na starih strojih naravnost izključeno. To pomoto je treba popraviti in sicer: „Politika“ se tiska dnevno v 18.000 izvodih (ob nedeljah nekaj več), „Balkan“ ne dosega nikdar 10.000 izvodov, vsi drugi listi pa stoje izza „Balkana“. „Domoljuba“ v Jugoslaviji po številu vsakokratne izdaje še ni dosegel noben list. — Pa brez zamere!

Splitski jugofašisti so napali na trgu gosp. Stanka Baniča, urednika „Jadrana“, zaradi pisanja proti fašistom.

Naši bratje. Prekmurske „Novine“ prinašajo izjavo Jožefa Gora, posestnika iz Pince, ki leži bolan. V tej izjavi pravi Gor, da so ga 27. m. m. prijeli graničarji in ga odpeljali h kapetanu Čarapiču, češ, da je Gor naznanil orožnikom, da kapitan pušča Madžare preko meje brez dovoljenja. Gor je izjavil, da ni res, da bi on kaj naznanil orožnikom. Kljub temu ga je kapetan Čarapič s sabljo prepelel Gora in ga vrgel v občinski zopor ter ga drugi dan spustil. Gor je odšel k zdravniku dr. Preisu, ki mu je izdal spričevalo o ranah ter nato vložil ovadbo pri orožnikih. H kapet. Čarapiču je bil 1. t. m. poslan orožnik, da sestavi zapisnik. Toda Čarapič je zgrabil orožnika za spodnjo čeljust in ga okiofotal. — Ali hočete še bolj jasnih dokazov za „dobroto“ centralizma?

Bombo je nedavno vrgel nekdo na vrt ameriškega poslanstva v Sofiji. Žrtev ni bilo. — Bolgarija uživa pri Angležih in Amerikancih precejšnje simpatije ter je verjetno, da je neki tuji vladi bil potreben atentat v Sofiji proti ameriški poslanstvu. Dvomimo pa, da je atentator, ki je ostal v temi, dosegel namen svojih gospodarjev, ker vsa bolgarska javnost odločno obsoja atentat.

Balgarsko časopisje teden dni ni izhajalo zaradi stavke tiskarjev.

O Macedoniji piše sofijski „Radikal“, da se srbsko časopisje bavi z macedonskim vprašanjem in pri tem napada Bolgarijo. V članku pravi, da je namen prozoren: zaradi hrvatskega vprašanja Jugoslavija preživlja težko krizo, ki more izzvati nemire na Balkanu, katere bi se hotela zvaliti na odgovornost Bolgarije. „Mi moramo protestirati — pravi bolgarski list — proti tem načrtom Srbov. Nobena bolgarska vlada ne bo

storila neumnosti, da pošlja danes čete v Macedonijo. Če so kake bande v Macedoniji, je to samo posledica krajevnih razmer, kar dokazuje zmešnjava, v kateri se nahaja država SHS.“ — Brez komentarja.

Rusini v Čehoslovaški so dobili avtonomijo. Ob tej priliki je voditelj ljudske stranke izjavil, da se bo njegova stranka borila z vsemi sredstvi za avtonomijo Slovaške do skrajnosti, istotako pa se bo borila tudi proti odtrganju in priključitvi Slovaške k Madžarski.

Kmetska Zveza.

Delegacija proizvajateljev čilškega solitra za Slovenijo, ki jo je lansko leto zastopal g. dipl. agr. A. Jamnik, je sedaj prevzela Kmetijska družba za Slovenijo v Ljubljani. Namen te delegacije je, da daje vsem poljedelcem pojasnila in vodila o najpriljubnejši uporabi vseh vrst umetnih gnojil, a posebno onih, ki so našim zemljam najpotrebnejša, te so dušičnata. Kmetijska družba je vedno širila uporabo umetnih gnojil, ker si je v svesti, da bomo naše kmetijsko gospodarstvo dvignili edinele s pomočjo zvišanja pridelkov. To dosežemo deloma z umnim globokim in temeljitim obdelovanjem zemlje, deloma z dobro pripravljenim hlevskim gnojem in slednjič, ker nam rastline jemljejo iz zemlje več hrane, nego jim jo moremo vrniti z domačim gnojem, smo prisiljeni posluževati se umetnih gnojil. Ker je važno, da se kmetovalci pouče v vseh teh vprašanjih, bo kmetijska družba brezplačno doposlala vsakemu kmetovalcu in fistim, ki se za te zanimajo, sledeče letake oziroma brošurice: „Gnoj je zlato“, „Kako se rastline hranijo?“, „Kaj so umetna gnojila?“, „Ali je potrebno dodajati jih zemlji?“, „Načrt za osnivanje kmetijskih preizkuševališč“, „Čilski soliter in njegova uporaba“, „Navodilo za vršenje poizkusnega gnojenja s čilskim solitrom“. Na vsa vprašanja, ki se tičejo gnojenja in obdelovanja zemlje, daje brezplačna navodila in nasvete Kmetijska družba za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg 3.

Poizkusi s čilskim solitrom in drugimi gnojili. Da ne ostanemo samo pri teoriji, je potrebno da sami tudi preizkušamo učinek umetnih gnojil v naših zemljah, v kar so potrebni gnojilni poizkusi. V te svrhe je delegacija čilškega solitra dala na razpolaganje količine umetnih gnojil in sicer čilškega solitra, kalijeve soli in superfosfata, s katerimi se bo napravilo poizkuse v različnih krajih Slovenije. Poizkusne parcele so določene na 100 četvornih metrov vsaka, za kar se uporabi 3—6 kg raznih umetnih gnojil. Ta umetna gnojila se dodelijo kmetovalcem brezplačno, če se obvežejo, da bodo natančno po navodilih izvršili te poizkuse in poročali o uspehih ž njimi. Prošnje je doposlati Kmetijski družbi.

Dve nočni omarici

iz hrastovega lesa, popolnoma novi se prodate. — Kje pove upravništvo „Sedanjosti“.

Učenca za mizarstvo obrt

sprejme takoj J. Zupančič, Potok, p. Straža pri Novem mestu.

Proda se

3 do 4 tisoč kg sladkega domačega sena. — Kje pove upravništvo „Sedanjosti“.

Globoko oranje. Nikdar se ne more dovolj povdariti potreba globokega oranja zemlje. Boljšega načina, da postane zemlja plodna, ni od globokega oranja. In zakaj? 1. Z globokim oranjem dosežemo, da korenine prodro lažje in globlje v zemljo. S poskusi se je opazilo, da more imeti žito, detelja in drugo bilje tudi po cel meter globoko v zemlji svoje korenine. Čim bolj pa so razvite korenine v globino, tembolj se razvije tudi gornji del. — 2. Globoko izorana zemlja ne trpi toliko od vlage in suše, kakor plitvo orana. Plitvo orana njiva se v deževju kmalu napoji in voda ne more prodreti v globino. Prevelika vlaga pa škoduje rastlinstvu. V globoko orani zemlji pa se vlaga razdeli, da je nikjer ni preveč. Na spomlad se taka zemlja hitro osuši ter jo je lažje obdelavati, dočim v poletni suši se vlaga v globoko orani njivi dalje časa obdrži. — 3. Globoko izorana zemlja nudi dovolj hranljivih snovi rastlinstvu. Tudi zrak, gnoj, toplota in vlaga prodirajo globlje v zemljo in pospešujejo rast. — 4. V globoko izorani zemlji posejano žito je močnejše in ne poleže tako hitro, ker ima oporo v močno razvitih in globoko segajočih koreninah.

To so torej na kratko koristi globokega oranja. Res je, da je za globoko oranje potrebno tudi več gnoja, ki se pa bogato izplača. Orji torej globoko in gnoji!

O. K. Z. pozivlja vse podružnice, ki še niso tega napravile, da takoj pobero članarino in pošljejo tajniku O. K. Z. popis svojih članov.

Na občnem zboru Kmetske Zveze v Vinici je bil izvoljen za predsednika M. Fugina, posestnik, Drenovec.

Ameriški novičar.

Raznoterosti. S porokami in s snegom smo zaenkrat pri kraju. — Ponekod so v tem mesecu razpisane razne volitve, katerih se pridno udeležujejo tudi Slovenci. — Delavske razmere so še vedno slabe in so se le v toliko poboljšale, da je več brezposelnih odšlo na kmete k poljedelskemu delu.

Poročili so se. V Evelethu Edvard Gošič z Eleon. Havtala, ki je pred poroko prejela zakramente sv. krsta, sv. pokore in sv. Reš. Telesa. — V Salidi Jakob Butala z Ano Bajuk.

Umrli so. V Salidi Fani Železnikar iz Kamnika. — V La Salle Roz. Kobalova. — V Clevelandu Al. Strehovec iz Ljubljane in Peter Pikš iz Visokega pri Kranju. — Johnstownu J. Govekar.

Gospodarska Zveza

r. z. z. o. z. v Ljubljani

Podružnica v Novem mestu

na novo dospel: umetna gnojila — superfosfat in apneni dušik, galica, žveplo, najboljša ameriška rafija.

Semena: nemška in domača detelja, pesa in vse vrste trave.

Posebni manufaktorni oddelek.